

STORTINGET

Innst. 109 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 141 LS (2019–2020)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/589 om et europeisk nettverk for arbeidsformidling (EURES), tilgang til mobilitetstjenester for arbeidstakere og ytterligere integrasjon av arbeidsmarkedene og syv gjennomføringsbeslutninger

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen bes det om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 av 13. desember 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/589 og syv gjennomføringsbeslutninger.

Det fremmes i proposisjonen også forslag til endringer i lov om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg V punkt 2 (forordning (EU) nr. 492/2011) om fri rørsle av arbeidstakere innenfor EØS-området (EØS-arbeidstakarlova).

Gjennomføringen av forordningen og gjennomføringsbeslutningene i norsk rett vil kreve lovendring og innebærer økonomiske konsekvenser. Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning er derfor nødvendig etter Grunnloven § 26 annet ledd.

EØS-komiteens beslutning og Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) 2016/589 og de syv gjennomføringsbeslutningene i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 av 13. desember 2019 innebærer at EØS-avtalens vedlegg V om fri bevegelighet av arbeidstakere endres.

Beslutningen inneholder en fortale og fem artikler. Det vises til proposisjonens kapittel 7, der forordningen er nærmere redegjort for.

Forordning (EU) 2016/589 opphever tidligere Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 492/2011, kapittel II om arbeidsformidling. Forordning (EU) 2016/589 trådte i kraft i EU-medlemsstatene 12. mai 2016. Forordningen har som hovedformål å fremme jobbmobilitet i EU/EØS-området og skal legge til rette for fri bevegelighet av arbeidstakere gjennom et felles arbeidsnettverk i medlemsstatene.

I denne innstillingen behandles samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 av 13. desember 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/589 og syv gjennomføringsbeslutninger.

Når det gjelder de nødvendige lovendringene, vises det til proposisjonen, samt egen innstilling, jf. Innst. 108 L (2020–2021).

Forordningen medfører økonomiske og administrative konsekvenser i leveringen og koordineringsarbeidet for EURES-tjenesten. Det er kostnader knyttet til utviklingen av IKT-løsninger, samt drifts- og vedlikeholdskostnader knyttet til IKT. Det vil påløpe administrative kostnader i koordineringsarbeidet tilknyttet det nasjonale EURES-nettverket av EURES-medlemmer og EURES-partnere. Utgiftene vil strekke seg over tid og vil bli dekket innenfor gjeldende budsjettamme under kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

Konklusjon og tilråding

Norge har allerede gjennom implementeringen av forordning (EU) 492/2011 i stor grad forpliktet seg til å gjennomføre forpliktelsene etter forordningen. Forordning (EU) 2016/589 (EURES) og de syv gjennomføringsbeslutningene har som formål å fremme jobbmobilitet i EU/EØS-området og skal legge til rette for fri bevegelighet av arbeidskraft gjennom et felles rammeverk for samarbeid mellom medlemsstatene.

Det anbefales derfor at Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 av 13. desember 2019 om endringer i EØS-avtalens vedlegg V om fri bevegelighet av arbeidstakere.

Komiteens behandling

Som ledd i komiteens behandling av dokumentet ble det åpnet for skriftlige innspill. Det kom ingen skriftlige innspill.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tønning Riise, fra Fremskrittspartiet, Gisle Meininger Saudland og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til at saken gjelder endringer i lov 14. desember 2012 nr. 81 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg V punkt 2 (forordning (EU) nr. 492/2011) om fri rørsle av arbeidstakere innanfor EØS-området (EØS-arbeidstakarova) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/589 om et europeisk nettverk for arbeidsformidling (EURES), tilgang til mobilitetstjenester for arbeidstakere og ytterligere integrasjon av arbeidsmarkedene og syv gjennomføringsbeslutninger.

Forordning (EU) 2016/589 opphever tidligere Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 492/2011 kapittel II om arbeidsformidling.

Forordning (EU) 2016/589 trådte i kraft i EUs medlemsstater 12. mai 2016. Forordningen har som hovedformål å fremme jobbmobilitet i EU/EØS-området og skal legge til rette for fri bevegelighet av arbeidstakere gjennom et felles arbeidsnettverk i medlemsstatene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Norge har deltatt i EURES siden 1994, og at endringene

som foreslås, fornyer regelverket knyttet til EU-regelverket for fri bevegelse av arbeidskraft innenfor EØS. De økonomiske og administrative konsekvensene begrenser seg til utviklingskostnader knyttet til IKT-løsninger estimert til rundt 15,5 mill. kroner, som kan tas over tid og dekkes av gjeldende budsjettamme. Flertallet merker seg at ingen av høringsinstansene, inkludert Landsorganisasjonen, hadde innvendinger verken mot reglene i forordningen som sådan eller forslaget om at den skal gjennomføres i norsk rett gjennom vedlegg til EØS-arbeidstakarova.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at gjennomføringen av forordningen og gjennomføringsbeslutninger i norsk rett vil kreve lovendring og innebære økonomiske konsekvenser for staten og vårt private nærings- og arbeidsliv. Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning er derfor nødvendig etter Grunnloven § 26 andre ledd:

«Traktater om saker som er av særlig stor viktighet, og i alle tilfeller traktater hvis iverksettelse etter Grunnloven nødvendiggjør en ny lov eller stortingsbeslutning, blir først bindende når Stortinget har gitt sitt samtykke dertil.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener bemanningsforetakenes innflytelse over det norske arbeidslivet bør begrenses, og den offentlige arbeidsformidlingen styrkes. Disse medlemmer understreker at de nasjonale kravene til bemanningsforetak som ønsker å bli medlemmer av EURES-nettverket, må tilpasses det norske arbeidslivet og minimum tilfredsstillende relevante bestemmelser i norsk lov- og regelverk.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til sine merknader i Innst. 108 L (2020–2021), hvor dette medlem påpeker at proposisjonen er skrevet på en så uoversiktlig måte at det uten inngående kjennskap og analyse av system og detaljer knapt er mulig å få oversikt over konsekvensene av de beslutninger som regjeringen inviterer Stortinget til å fatte. Proposisjonen er derfor, etter dette medlems vurdering, et godt eksempel på «den konstitusjonelle katastrofe» som EØS-avtalen innebærer. Meget komplekse saker tas inn i norsk rett uten at Stortinget gis en presentasjon av sakskomplekset som opplyser sakens realiteter på et forståelig språk.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti forstår saken slik at regjeringen foreslår å innlemme forordning (EU) 2016/589 i EØS-avtalen. Innlemmingen betyr en omfattende utbygging av EUs nettverk for arbeidsformidling (EURES) og ytterligere integrasjon av de nasjonale ar-

beidsmarkedene. Konkret skjer det ved å godta at syv omfangsrike og svært detaljerte «gjennomføringsbeslutninger» innlemmes i EØS-avtalen. Den samlede mengden med lovtekst utgjør 95 sider.

Disse medlemmer viser til at jobbmobiliteten i EU skal styrkes ved å øke antall jobbtilbud og heve sannsynligheten for jobbmatch mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Det skal i tillegg etableres nasjonale godkjenningssystemer som skal sikre at arbeidsmobilitet bygger på frivillighet og respekt for arbeidsmarkedslover. Et flertall av EU-landene har tatt en serie med forbehold knyttet til den formelle utformingen ved innlemmingen og har kritisert flere sider av den nye ordningen. Det gjelder blant annet detaljeringsgraden, systemet for godkjenning av EURES-partnere, bruken av delegerede rettsakter og mulige økonomiske og administrative byrder.

I en felles EØS/EFTA-kommentar vises det til at de tre EØS/EFTA-regjeringene, på lik linje med flere EU-land, reiser en del forbehold til EU-kommisjonens forslag som burde diskuteres videre. Dette blir blant annet trukket frem:

- At det kan føre til problem at nettverket åpnes for private markedsaktører.
- At de administrative og økonomiske byrdene for nasjonale myndigheter kan bli betydelige når et så omfattende samarbeidsopplegg skal bygges opp.
- At alle ledige stillinger skal deles på EU-nivå, uten jobbsøkerens eksplisitte samtykke.
- At det ikke er opplagt hvordan godkjenning av partnere i nettverket vil fungere.
- At det er uklart hvordan en felles europeisk klassifisering av ferdigheter, kompetanse, kvalifikasjoner og yrker kan skje.

I tillegg vises det til at spørsmål om finansiering ikke er tilstrekkelig forklart. Disse bekymringene verken imøtegås eller kommenteres av regjeringen i Prop. 141 LS (2019–2020).

Disse medlemmer vil påpeke at tilslutning til denne saken vil innebære at en sidestiller offentlig og privat arbeidsformidling. Etter disse medlemmers vurdering setter dette en stopper for eventuelle krav om offentlig arbeidsformidling i fremtiden. Videre vil disse medlemmer påpeke at saken innebærer en sterkere samordning på EU-nivå som ytterligere snevrer inn rommet for nasjonal arbeidslivspolitik. Etter disse medlemmers vurdering betyr innlemmelse i EØS-

avtalen av forordning (EU) 2016/589 i norsk lov at disse medlemmers ambisjon om at Norge skal ha rett til å lyse ut stilling i det lokale arbeidsmarkedet først, blir torpedert.

Disse medlemmer mener derfor ut fra en helhetsvurdering at det er vanskelig å ha en klar forståelse av hva denne innlemmingen i EØS-avtalen av forordningen og de syv direktivene vil innebære. Det er liten grunn til å tro at uklarheter kan avklares ved å forhandle om endringer i teksten i forordning og direktiv. Disse medlemmer vil derfor konkludere med at Stortinget reserverer seg mot å ta forordningen og direktivet inn i EØS-avtalen.

Disse medlemmer mener en reservasjon nå vil gjøre det mulig å dra nytte av erfaringene våre naboland Danmark og Sverige gjør med å innlemme disse rettsaktene i sitt eget lovverk.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt utenriks- og forsvarskomiteen til uttale, jf. vedtak i Stortinget 30. september 2020.

Utenriks- og forsvarskomiteen uttalte i brev av 25. november 2020 følgende:

«Utenriks- og forsvarskomiteen slutter seg til arbeids- og sosialkomiteens utkast til innstilling til S-delen av Prop. 141 LS (2019–2020) og har for øvrig ingen merknader.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/589 om et europeisk nettverk for arbeidsformidling (EURES), tilgang til mobilitetstjenester for arbeidstakere og ytterligere integrasjon av arbeidsmarkedene og syv gjennomføringsbeslutninger.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. november 2020

Erlend Wiborg

leder

Per Olaf Lundteigen

ordfører

